

Rafał Openkowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk Historycznych

Archiwa Związku Harcerstwa Polskiego¹

Podstawowym założeniem artykułu jest zarysowanie historii archiwów Związku Harcerstwa Polskiego, organizacji młodzieżowej o charakterze wychowawczym, skupiającej dzisiaj w swoich szeregach około 110 tys. osób oraz mającej znaczący wpływ na historię Polski w XX wieku². Jej początki sięgają 1911 roku. Wtedy to Andrzej Małkowski wydał rozkaz powołujący pierwsze drużyny skautowe we Lwowie³. Kilka lat później, tj. w 1918 roku, wraz z zakończeniem I wojny światowej i początkiem odbudowy kraju, władze harcerskie z poszczególnych za-
borów postanowiły stworzyć jedną wspólną organizację. Na mocy postanowień zjazdu w Lublinie w 1918 roku powstał Związek Harcerstwa Polskiego⁴. Jednym z najważniejszych dokumentów, nad którym wtedy zaczęto pracować, była Ustawa Związku Harcerstwa Polskiego. To w niej po raz pierwszy odnajdujemy słowo „archiwum”, które wpisane zostało w kompetencje Naczelnictwa Chorągwi (jednostki terytorialnej ZHP)⁵. Warto również podkreślić, że w początkowych latach istnienia harcerstwa rozważano także powołanie harcerskiej jednostki muzealnej popu-

¹ Artykuł jest rozszerzoną wersją referatu wygłoszonego na konferencji naukowej II Siedleckie Spotkania Archiwoznawcze pt. „Archiwa w Polsce: wczoraj – dziś – jutro. 100 lat archiwów państwowych”, Siedlce 14-15.02.2019 r.

² *Jak wygląda harcerstwo dzisiaj 2016/2017*, red. G. Zieliński, Warszawa 2017, s. 5.

³ B. Wachowicz, *Druhu Oleńko! Druhu Andrzeju!*, Warszawa 2008, s. 62-63.

⁴ A. Wiśniewski, *Korzenie harcerstwa polskiego*, Warszawa 1998, s. 9-10.

⁵ Archiwum Akt Nowych (dalej: AAN), Archiwum Związku Harcerstwa Polskiego, sygn. 354, *Ustawa Związku Harcerstwa Polskiego*, Warszawa 1919, s. 94.

laryzującej wiedzę o nowym ruchu młodzieżowym. W jednym z pism GK+ ZHP z terenu Kongresówki z 1916 roku czytamy:

...Już piąty rok dobiega od czasu, gdy organizacja harcerska rozwija się na ziemiach polskich... pracy tej widoczne owoce chcielibyśmy widzieć zorganizowane razem, dostępne dla wszystkich tych, którzy pracują w skautingu lub interesują się nim. Chcemy stworzyć muzeum harcerskie, które przyczyniłoby się do rozszerzenia wiadomości o harcerstwie...

Niestety, działania nad stworzeniem harcerskiego archiwum tudzież muzeum nie doczekały się przez wiele lat realizacji. Nawet rozkaz Naczelnictwa ZHP L. 10 z 15 maja 1922 r., który zawiera informację upoważniającą zarządy oddziałów i komendy okręgów oraz hufców samodzielnych do wystawiania legitymacji referentom prowincjonalnym Komisji Organizacyjnej Muzeum ZHP, nie zmienił sytuacji. Archiwalia i pamiątki związane z harcerstwem nadal nie otrzymały należytej opieki⁶.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego próbowano gromadzić harcerskie pamiątki w jednym miejscu poprzez organizowanie wystaw poświęconych prezentacji dorobku harcerstwa, głównie przy okazji zlotów. Przykładem może być m.in.: wystawa przygotowana przez środowisko warszawskie w maju 1919 r. w Pomarańczarni w Łazienkach Królewskich pt. „Jak harcerstwo pracuje”. Dopiero w październiku 1933 roku z inicjatywy Józefa Sosnkowskiego, ówczesnego dyrektora biura Naczelnictwa ZHP, powołano Centralne Archiwum Harcerskie. Jej dyrektorem (do 1939 roku) był wybitny wydawca i historyk harcerstwa Wacław Błazejewski, który zarazem był głównym orędownikiem idei systematycznego gromadzenia, porządkowania i ewidencjonowania harcerskich archiwaliów. Podstawowym zadaniem CAH miało być umożliwienie użytkownikom łatwiejszego korzystania z archiwaliów, które wcześniej przechowywane były w różnych miejscach. Początkowo archiwum mieściło się w wynajętym lokalu przy ul. Myśliwieckiej, w Państwowym Urzędzie Wychowania Fizycznego i Przysposobienia

⁶ Rozkazy, okólniki, instrukcje, nr 16, Warszawa 30.06.1922 r.

Wojskowego. W 1938 r. przeniesiono je na ul. Łazienkowską do nowo wybudowanego, ze składek zebranych przez harcerzy i koła przyjaciół harcerstwa, Domu Harcerza im. Michaliny Mościckiej. Nakład pracy w tworzeniu harcerskiego archiwum skomplikował wybuch II wojny światowej. Zgromadzone pamiątki, w tym cały zasób archiwalny, zostały wywiezione za granicę. Po zakończeniu działań wojennych zbiory i materiały archiwalne wróciły do Polski, jednakże w stanie szczątkowym. Większość jednostek archiwalnych do dzisiaj nie została odnaleziona. Sprawę ustalenia wielkości zasobu sprzed 1939 komplikuje również fakt, że nie zachował się żaden spis zasobu przedwojennego CAH prowadzonego przez Błazejewskiego. Materiały, które zwrócono, znajdują się obecnie w Archiwum Akt Nowych w Warszawie⁷. Trafiły one tam w styczniu 1956 roku, przekazane przez Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego. Omawiany zespół uzupełniono również o akta przekazane na drodze rewindykacji ze Związku Radzieckiego oraz przekazanymi przez Centralne Archiwum Wojskowe⁸. Zespół zatem liczy łącznie 2706 jednostek archiwalnych, co daje 47,81 metrów bieżących dokumentacji⁹. Część akt Związku Harcerstwa Polskiego znajduje się również w Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. Wł. Sikorskiego w Londynie oraz muzeach i archiwach państwowych na terenie całego kraju. Są to przeważnie akta organizacji skautowych i harcerskich, poszczególnych chorągwi oraz hufców Związku Harcerstwa Polskiego, jak i spuścizny działaczy harcerskich¹⁰.

Okres po 1945 roku, pomimo wznowienia pracy Związku Harcerstwa Polskiego, nie sprzyjał właściwej ochronie harcerskich zbiorów. Na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych władze wręcz starały się zniszczyć dorobek harcerstwa. Wiemy to z ustnych relacji osób, które

⁷ K. Drag, *Przewodnik po „Zbiorze akt 1939-1945” i „Zbiorze spuścizn” z zasobu archiwum Muzeum Harcerstwa w Warszawie*, Warszawa 2017, t. 2, s. 6-7.

⁸ AAN, *Inwentarz zespołu*, Archiwum Związku Harcerstwa Polskiego z lat 1913-1939, s. 12-13.

⁹ *Archiwum Związku Harcerstwa Polskiego – opis zespołu*, <https://szukajwarchiwach.pl/2/76/0/?q=harcerstwa+XTYPEro:zesp+XARCHro:2&wynik=16&rpp=15&page=2#tabZespol> [dostęp: 15.02.2019].

¹⁰ Archiwum Muzeum Harcerstwa (dalej: AMH), sygn. IC/arch/25, *Informacje o zasobach archiwów państwowych, archiwów wydzielonych, muzeach*.

wspominały o paleniu m.in. harcerskich kronik, książek pracy i sztandarów. Wiele pamiątek przetrwało okres systematycznego niszczenia dzięki umieszczeniu ich w archiwach, instytucjach kościelnych lub w zbiorach prywatnych działaczy harcerskich¹¹. W maju 1945 roku funkcję kierownika Centralnego Archiwum Harcerskiego ponownie objął Wacław Błażejowski. W wyniku wielu prac komisji historycznej, których był członkiem, próbowano zbadać dzieje harcerstwa podczas II wojny światowej, w tym m.in. zgromadzić wszelkie dokumenty z tamtych czasów. W 1949 roku w wyniku usunięcia Błażejowskiego z ZHP zwolniono go także z funkcji kierownika CAH¹². Nie udało się wówczas powierzyć obowiązków kolejnej osobie, gdyż w krótkim odstępie czasu włączono ZHP w struktury Związku Młodzieży Polskiej jako Organizację Harcerską ZMP. Tym samym cały zasób władz harcerskich z lat 1945-1949 bez protokolarnego przejęcia włączono do archiwum ZMP. Następnie wspomniane materiały trafiły do archiwum KC PZPR. Sytuacja zmieniła się dopiero po Zjeździe Łódzkim, odbywającym się w grudniu 1956 roku, który doprowadził do reaktywowania ZHP. W tym właśnie czasie m.in. do archiwum GK ZHP zwrócone zostały fragmenty akt z lat 1945-1949 oraz z okresu działania OH ZMP, tj. 1950-1956. Niestety, nie jest ustalone, w jaki sposób tam się znalazły, tzn. kto je przyniósł¹³. Z początkiem 1957 roku archiwum podlegało Ośrodkowi Informacyjnemu Harcerskiej Służby Informacyjnej przy GK ZHP¹⁴. W 1958 roku Naczelna Rada Harcerska podjęła uchwałę o rozpoczęciu prac „nad opracowaniem tradycji odrodzonego ZHP”. Zadanie to powierzono Komisji Ideowo-Programowej i Komisji Historycznej Naczelnej Rady Harcerskiej. Organem wykonawczym KH NRH było Biuro Komisji Historycznej NRH¹⁵. 1 grudnia 1959 r.

¹¹ K. Drag, dz. cyt., s. 7.

¹² *Harcerski Słownik Biograficzny*, red. J. Wojtycza, Warszawa 2008, t. 2, s. 25.

¹³ AMH, *Inwentarz kolekcji „Naczelnictwo” 1945-1950*, sygn. IC/arch/30, opr. B. Cabała, Warszawa 1987, s. 6-8; K. Drag, dz. cyt., s. 8-9.

¹⁴ AMH, *Główna Kwatera Harcerska – Protokoły z posiedzeń sierpień – październik 1957*, sygn. C/I/3.

¹⁵ *Uchwała NRH z 5.10.1958 r. w sprawie pięćdziesięciolecia ruchu harcerskiego w Polsce*, sygn. MH/CI 11D 56. Niezależnie od tego przy GKH istniało Centralne Archiwum Harcerskie; do

stanowisko kierownika BKH NRH powierzono Ryszardowi Fürstowi¹⁶. W ostatnim kwartale 1959 r. w Biurze Historycznym oprócz kierownika biura zatrudniona była maszynistka-sekretarka, archiwista-konsultant, archiwista bieżący oraz kierownik komórki wspomnień¹⁷. Do zadań Kierownika BKH NRH należała koordynacja prac badawczych, współpraca z wydawnictwami w dziedzinie publikacji z zakresu historii ruchu harcerskiego, nadzór nad terenowymi komórkami zajmującymi się historią ruchu harcerskiego i realizacją postanowień komisji. Archiwista natomiast prowadził archiwum Komisji Historycznej oraz GK. W 1960 r. w dokumentach odnaleźć możemy również funkcję bibliografa, którego obowiązkiem było prowadzenie bieżącej bibliografii, gromadzenie wycinków prasowych, stałe uzupełnianie bibliografii harcerskiej oraz inwentaryzacja wyników kwerend w archiwach i bibliotekach¹⁸.

W 1960 r. Biuro Historyczne weszło w skład pionu propagandowego Głównej Kwatery, trzy lata później, w 1963 r., Ryszard Fürst odszedł z pracy w GK ZHP¹⁹. Warto tutaj nadmienić, że materiały znajdujące się w archiwum GK ZHP oraz archiwach chorągwiowych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 19 lutego 1957 roku stanowiły państwowy zasób archiwalny. Nie powinien dziwić w tym momencie fakt, że w zasobach archiwów państwowych możemy odnaleźć materiały harcerskie²⁰. Kwestia archiwum GK ZHP w organizacji pomiędzy 1963 a 1968 rokiem nie należała do priorytetowych elementów jej działania. Świadczą o tym przeprowadzane wizytacje przedstawicieli Archiwum Akt Nowych, z których dowiadujemy się, że m.in. nie zostało wydzielone

jego zadań należało jednak sprawowanie opieki archiwalnej nad bieżącą dokumentacją wytwarzaną przez Związek Harcerstwa Polskiego.

¹⁶ Pismo KH NRH do GKH Wydział Ewidencji Instruktorów i Zatrudnienia hm. Włodzimierz Kosmala, dn. 25.11.1959 r., sygn. MH/CI 11D 56.

¹⁷ KH NRH do GKH Wydział Ewidencji Instruktorów i Zatrudnienia hm. Włodzimierz Kosmala, dn. 8.12.1959 r., sygn. MH/CI 11D 56.

¹⁸ Załącznik: „Zakres pracy pracowników Komisji Historycznej NRH” z 13.01.1960 r., sygn. MH/CI 11D 56.

¹⁹ R. Stanisławska, *Wstęp do inwentarza akt kolekcji Komisji Historycznej przy Tymczasowej Naczelnej Radzie Harcerskiej z lat 1946-1947 oraz Komisji Historycznej i Biura Historycznego z lat 1959-1963*, 10.06.1985, sygn. MH/CI 11D.

odpowiednie pomieszczenie na potrzeby archiwum oraz nie stosowano systematycznego przejmowania uporządkowanych i zewidencjonowanych akt z komórek organizacyjnych²¹.

Przełomowy był 1968 i 1969 rok, kiedy to postanowiono podjąć stosowne działania mające na celu poprawę sytuacji „archiwalnej”. Wyznacznikiem tego były zalecenia pracowników AAN. W pierwszej kolejności zatrudniono na cały etat archiwistę, tj. mgr Bożenę Cabałę. Wydzielono także lokal o powierzchni 37 m² na magazyn oraz 12 m² na pokój do pracy²². Następnym elementem było przeprowadzenie konferencji szkoleniowej dla pracowników kancelaryjnych i archiwalnych z komend chorągwi ZHP, która miała miejsce w październiku 1969 roku. Podczas niej omówiono m.in. przepisy kancelaryjne i archiwalne, które zostały wprowadzone w pierwszym półroczu 1969 roku. Poza tym uczestnicy konferencji omówili stan pomieszczeń archiwalnych w chorągwiach oraz stan zachowania zasobu archiwalnego tamże²³. W czasie kierowania archiwum GK ZHP przez mgr Cabałę, czyli pomiędzy 1968 a 1988 rokiem, udało się także przeprowadzić wizytacje we wszystkich archiwach chorągwiowych i dokonać spisu znajdujących się tam archiwaliów²⁴. Obecnie trwają prace nad ponownym spisem archiwalnym w skali całego kraju. W wyniku reorganizacji Głównej Kwatery w 1987 roku archiwum i bibliotekę połączono z Zespołem Historycznym, tworząc Zespół Historii i Dokumentacji Głównej Kwatery ZHP²⁵. Następnie Zespół Historii i Dokumentacji przekształcono w Zespół Seniorów i Historii Głównej Kwatery ZHP²⁶. 1 września 1999 r. jego kierownikiem został Andrzej Boro-

²⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1957 r. w sprawie państwowego zasobu archiwalnego, Dz.U. 1957, nr 12 poz. 66, s. 122-123.

²¹ AMH, Wizytacje przez AAN, Protokół wizytacji z 6 września 1968 r., sygn. IC/arch/13

²² Tamże, Protokół wizytacji składnicy akt z 3 marca 1971 r.

²³ Tamże, Sprawozdanie z konferencji szkoleniowej dla pracowników kancelaryjnych i archiwalnych w Komendach Chorągwi ZHP zorganizowanej w Warszawie w dniach 22 i 23 października 1969 r., s. 1-8.

²⁴ AMH, Sprawozdania z lustracji archiwów komend chorągwi, sygn. IC/arch/42.

²⁵ Rozkaz Naczelnika ZHP L. 3/87 z dn. 1.03.1987 r., „Wiadomości Urzędowe” 1987, nr 2, s. 5.

²⁶ Rozkaz Naczelnika ZHP L. 1/98 z dn. 20.01.1998 r., „Wiadomości Urzędowe” 1988, nr 1-4, s. 42-43.

dzik²⁷. W tym czasie, tj. pomiędzy 1990 a 2001 rokiem, kierownikiem archiwum GK ZHP była Teresa Figaszewska.

Myśląc o potrzebie zagwarantowania harcerskim pamiątkom formalnej opieki prawnej, w 2001 r. zespół składający się z historyków i muzealników, którym przewodził prof. Tadeusz Polak, postanowił powołać Muzeum Harcerstwa. 6 czerwca 2001 r. Naczelnik ZHP Wiesław Maślanka podpisał decyzję o utworzeniu Muzeum Harcerstwa oraz nadał mu, w uzgodnieniu z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, statut zgodny z Ustawą o muzeach z 21 listopada 1996 r. oraz Ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej z 25 października 1991 r. 13 sierpnia 2001 r. na wniosek Naczelnika Maślanki Główna Kwatera zatwierdziła „Programowe zasady działania Muzeum Harcerstwa”. Przy dyrektorze muzeum powołano Radę Naukową, której kierownictwo objął hm. prof. Tadeusz Polak, a następnie hm. prof. Andrzej Janowski, wychowanek hm. Aleksandra Kamińskiego. Pierwszym dyrektorem Muzeum Harcerstwa mianowano hm. Andrzeja Borodzika. W 2005 r. obowiązki dyrektora objęła dotychczasowa hm. Katarzyna K. Traczyk. Siedziba mieści się w budynku Głównej Kwatery ZHP w Warszawie przy ul. Konopnickiej 6.

Tworząc Muzeum Harcerstwa, władze ZHP stworzyły też właściwe ramy prawne, pozwalające zabezpieczyć gromadzone przez lata pamiątki harcerskie. Wraz z powołaniem muzeum zlikwidowano Zespół Seniorów i Historii Głównej Kwatery ZHP. Kolejnym krokiem było przekazanie przez Główną Kwaterę ZHP zbiorów bibliotecznych, różnego typu pamiątek harcerskich oraz zgromadzonego zasobu archiwalnego. Trafiły tutaj również nieźle uporządkowane zbiory komisji historycznych, materiały przechowywane w różnych komórkach organizacyjnych Głównej Kwatery oraz zapomniane akta z różnych magazynów. Te ostatnie sprawiły, że pierwsze lata funkcjonowania muzealnego archiwum były dużym wyzwaniem dla pracujących tam archiwistów. W 2002 r. członkiem zespołu została dr Julia Tazbir, która do dziś kieruje całością prac archiwalnych. Kompetencje Muzeum Harcerstwa związane są ściśle

²⁷ Rozkaz Naczelnika ZHP L. 8/99 z dn. 20.09.1989 r., „Wiadomości Urzędowe” 1999, nr 5, s. 4.

z funkcjami archiwów, tj. gromadzeniem, opracowywaniem, zabezpieczaniem i udostępnianiem zbiorów archiwalnych związanych z historią harcerstwa polskiego i skautingu²⁸.

Zasób archiwum Muzeum Harcerstwa liczy przeszło 20 000 jednostek archiwalnych. W jego skład wchodzi materiały powstałe w wyniku statutowej działalności władz Związku Harcerstwa Polskiego, jak i sztucznie utworzonych zbiorów, będących wynikiem działalności kolejnych komisji i zespołów historycznych działających przy GK ZHP, a następnie Muzeum Harcerstwa. Zbiory podzielone są na zespół zbiorów głównych, zespół zbiorów archiwaliów, zespół ikonografii oraz zespół archiwum dokumentacji mechanicznej. W skład zbiorów głównych wchodzi zbiory tłoków pieczętnych, zbiór odznaczeń z dyplomami nadania, zbiór krzyży z legitymacjami, zbiór plakietek i nagród z dyplomami nadania, zbiór proporców i sztandarów jednostek organizacyjnych, zbiór proporców organizacyjnych, zbiór odznak pamiątkowych, zbiór zabawek, zbiór odznak organizacyjnych, zbiór plakietek, zbiór mundurów i elementów umundurowania, zbiór oznak, zbiór sprzętu harcerskiego, zbiór medalierski, broni białej, obrazów, rzeźb, ceramiki oraz innych eksponatów. W przypadku zbiorów archiwaliów możemy wyszczególnić dwa zespoły akt władz centralnych ZHP, podzielone na okres od roku 1956 do 1990 i po 1990, zespół akt władz terytorialnych ZHP od roku 1957, szczytkowy zespół akt Organizacji Harcerskiej Związku Młodzieży Polskiej i Organizacji Harcerskiej Polski Ludowej, obejmujący akta z lat 1949/50-1956. Wszystkie powyższe zespoły, za wyjątkiem zespołu akt władz centralnych po 1990 i zespołu akt władz terytorialnych, są zespołami zamkniętymi. Wymienione zespoły otwarte natomiast systematycznie powiększane są o akta przekazywane z Głównej Kwatery ZHP i jednostek terytorialnych. Innym ważnym zespołem jest przejęte w 2009 r. archiwum Stowarzyszenia Szarych Szezegów, w skład którego wchodzi dokumentacja z okresu okupacji, jak i akta wytwarzane na bieżąco przez organy wspomnianego stowarzyszenia. Kolejną część zbiorów archiwaliów stanowią zbiory akt o nazwach:

²⁸ K. Drąg, dz. cyt., s. 11-12.

„Zbiór akt 1911-1939”, „Zbiór akt 1939-1945”, „Zbiór akt 1945-1949”, zbiory kronik, wspomnień i historii lokalnych, biografistyki oraz „Zbiór spuścizn”. Ten ostatni zawiera zarówno materiały przekazane przez samego właściciela zbioru lub jego spadkobierców, jak i takie, które Muzeum Harcerstwa pozyskało w inny sposób, w tym teczek personalne zmarłych instruktorów przemieszczone z archiwum zakładowego Głównej Kwatery ZHP. W zbiorze ikonografii odnaleźć możemy zbiór fotografii, poczt harcerskich, kart pocztowych, zaproszeń, plakatów, legitymacji i druków pustych, rysunków, grafik, exlibrisów, kalendarzy, map, czy też folderów. W zbiorze archiwum dokumentacji mechanicznej warte wspomnienia są zbiory Rozgłośni Harcerskiej powstałej w 1957 roku, zbiory płyt, nagrań magnetofonowych, nagrań na płytach analogowych, filmów video, filmów dvd czy też na taśmach 8 i 16 mm²⁹.

W tym miejscu należy wskazać, że w aktualnej strukturze organizacyjnej GK ZHP znajduje się archiwum historyczne, które podlega bezpośrednio Muzeum Harcerstwa oraz archiwum zakładowe GK ZHP, które podlega zastępczyni Naczelniczki ZHP. To drugie przechowuje dokumentację finansową, osobowo-płacową, natomiast do archiwum historycznego trafia bezpośrednio dokumentacja z pozostałych komórek merytorycznych. Swoim zasięgiem terytorialnym muzeum obejmuje przede wszystkim Warszawę, jednak materiały trafiają tutaj z całej Polski, jak i zagranicy. W przypadku natomiast archiwów terytorialnych, tj. chorągwiowych, umiejscowienie ich w strukturze organizacyjnej jest niejednolite. Każda jednostka może samodzielnie określić miejsce jego uszeregowania. Z reguły podlega zastępcy komendanta ds. organizacyjnych lub referatowi organizacyjnemu. Spis materiałów archiwalnych w chorągwiach oraz kontrola pomieszczeń archiwalnych od wizytacji przeprowadzonych w latach 70 i 80, mimo starań wielu osób, nie została w pełni przeprowadzona. Należy mieć nadzieję, że zachowanie archiwaliów harcerskich doczeka się właściwej ochrony ze strony władz poszczególnych chorągwi ZHP.

²⁹ Organizacja zbiorów Muzeum Harcerstwa w Warszawie, <http://muzeumharcerstwa.pl/index.php/struktura/item/3-organizacja-zbiorow-muzeum>, [dostęp 15.02.2019]

Summary

Archives of the Polish Scouting and Guiding Association

The following paper on the history of archives of the Polish Scouting and Guiding Association demonstrates how these institutions have been functioning since 1918 until now. We can find here a brief historical outline. Moreover, it shows different problems related to collecting and storing memorabilia and documents that this youth organisation faced over more than 100 years. The author describes people who once created and create scout archives today. They are also responsible for the appropriate organisation, collection or sharing of materials belonging to the Central Scout Archive, which in 2001 was transformed into the Museum of Scouting, based in Warsaw. The structure of the archival fonds at the Museum has been presented, naming a few collections that might be of some interest to users.

Słowa kluczowe: *archiwum, archiwum harcerskie, ZHP, Związek Harcerstwa Polskiego, muzeum, Muzeum Harcerstwa, skauting, chorągiew ZHP, Centralne Archiwum Harcerskie, Wacław Błazejewski, Główna Kwatera ZHP*

Keywords: *archives, archives of the Polish Scouting, ZHP, The Polish Scouting and Guiding Association, museum, Museum of Scouting, scouting, Region ZHP, Central Scout Archive, Wacław Błazejewski, The headquarters ZHP*